

Néhány kiejtésbeli sajátosság

A holland nyelvben néhány hang kiejtése teljesen eltér a magyar kiejtéstől. Íme néhány sajátosság:

	mint a magyarban	holland példa
ij	mint a francia Marseille szóban	trein (<i>vonat</i>), tijd (<i>idő</i>)
eu	bőr	deur (<i>ajtó</i>)
g	kemény h hang	goed (<i>jó</i>)
aa	ár	haar (<i>haj</i>)
oe	fut	boek (<i>könyv</i>)
ou/au	autó	blauw (<i>kék</i>), koud (<i>hideg</i>)
s	szép	sok (<i>zokni</i>)
u	tűz üt	duur (<i>drága</i>) dun (<i>vékony</i>)
ui	őj-szerű hang, ajakkerekítés nélkül	huis (<i>ház</i>)
v	mint a fa szóban, de kicsit zöngésebb	vaas (<i>váza</i>)
y	zárt szótagban rövid i nyílt szótagban hosszú í	symbool (<i>szimbólum</i>) psychologie (<i>pszichológia</i>)
z	zokni	zon (<i>nap</i>)
-ig	a nem hangsúlyos zárószótagokban az i -t a francia le szó e -jéhez hasonlóan, elnyelve ejtjük	machtig (<i>erőteljes</i>)
-isch	kb. mint a magyar víz szóban; de rövidebb i -vel!	hectisch (<i>hektikus</i>)
-lijk	a nem hangsúlyos zárószótagokban az ij -t a francia le szó e -jéhez hasonlóan, elnyelve ejtjük	heerlijk (<i>remek</i>)

A holland szavak ejtése közben a hangképző szervek kevésbé feszültek, és kevésbé artikulálnak, a magánhangzók pedig rövidebbek a többi európai germán nyelv hangjaihoz képest. Az **-en** végű szavakban a szóvégi **-n**-t nem, az **-e**-t mindig ejtjük.

Nyílt és zárt szótagok

A holland helyesírás logikus szabályokra épül. A magánhangzók hosszúsága a szótag típusától függ. A szótagok lehetnek nyíltak és zártak.

uw Is dat **uw** tas? *Ez az Ön táskája?*
duwen Zij **duwt** de kinderwagen. *Tolja a babakocsit.*

Az **au, ou, ui, ei/ij, ie, oe, eu** kettőshangzók egyaránt állhatnak nyílt és zárt szótagban is, kiejtésük nem változik:

zárt szótag		nyílt szótag	
de mier	<i>a hangya</i>	mie -ren	<i>hangyák</i>
de deur	<i>az ajtó</i>	deu -ren	<i>ajtók</i>
het boek	<i>a könyv</i>	boe -ken	<i>könyvek</i>
blauw	<i>kék</i>	de blau -we broek	<i>a kék nadrág</i>
de vrouw	<i>a nő</i>	vrou -wen	<i>nők</i>
de kruik	<i>az ágyemelegítő palack</i>	kru i-ken	<i>ágyemelegítő palackok</i>
de eis	<i>a követelés</i>	ei -sen	<i>követelések</i>
fijn	<i>finom</i>	fij -ne vakantie!	<i>jó nyaralást!</i>

A mássalhangzók írásmódja

A **v** és **z** mássalhangzók soha sem állnak szótag és így szó végén sem. Helyettük a szótag végén **f**-t, illetve **s**-t írunk:

v → f			
nyílt szótag		zárt szótag	
schrij -ven	<i>ír</i>	Ik schrijf een brief.	<i>Írok egy levelet.</i>
le -ven	<i>él</i>	Ik leef erg ongezond.	<i>Nagyon egészségtelenül élek.</i>

z → s			
nyílt szótag		zárt szótag	
le -zen	<i>olvas</i>	Ik lees een boek.	<i>Olvasok egy könyvet.</i>
verlie -zen	<i>elveszít</i>	Ik verlies mijn tas.	<i>Elveszitem a táskámat.</i>

Az **-f** vagy **-s** végű szavakban:

f → v			
braaf	<i>jó</i>	een bra -ve hond	<i>egy jó kutya</i>
lief	<i>kedves</i>	een lie -ve kat	<i>egy kedves macska</i>
de dief	<i>a tolvaj</i>	die -ven	<i>tolvajok</i>
de golf	<i>a hullám</i>	de gol -ven	<i>hullámok</i>

s → z			
het huis	<i>a ház</i>	hui -zen	<i>házak</i>
de hals	<i>a nyak</i>	hal -zen	<i>nyakak</i>

Mint már említettük, ha a ragozás során meg akarjuk őrizni a magánhangzó hosszúságát, a mássalhangzót meg kell kettőznünk; így a szótag zárt marad.

zárt szótag		zárt szótag	
de rat	<i>a patkány</i>	rat-ten	<i>patkányok</i>
vet	<i>zsíros</i>	vet-te soep	<i>zsíros leves</i>
rot	<i>rothadt</i>	een rot-te appel	<i>egy rothadt alma</i>
de bus	<i>a busz</i>	bus-sen	<i>buszok</i>

A szó végén sosem állhat hosszú mássalhangzó!

stoppen Ik **stop** met roken. *Abbahagyom a dohányzást.*
 kunnen Ik **kan** fietsen. *Tudok biciklizni.*

spe-len – ik speel
 Ik **speel** met een bal. *Labdával játszom.*

spel-len – ik spel
 Ik **spel** mijn naam. *Betűzöm a nevemet.*

Kis és nagy kezdőbetűk

A hollandban alapvetően minden szót kisbetűvel írunk.

Nagy kezdőbetűt használunk az alábbi esetekben:

- mondat elején

Het weer is mooi. *Szép az idő.*
 Dikke boeken zijn saai. *A vastag könyvek unalmasak.*

- a tulajdonnevek különféle fajtáinál

Marieke de **V**ries *Marieke de Vries*
 mevrouw **M.** de **V**ries *M. de Vries asszony*
 hotel **Z**onneschijn *Napsugár Hotel*
 de **R**abobank *Rabobank*
 de **V**rije **U**niversiteit *az Amszterdami Szabadegyetem*
 de **R**ooms-**K**atholieke **K**erk *a Római Katolikus Egyház*

- a családnevekben szereplő **de** és **van** elején, ha előttük nem áll keresztnév vagy kezdőbetű

de heer **V**an der **Z**anden *Van der Zanden úr*
 mevrouw **D**e **V**ries *De Vries asszony*

- uralkodói címek előtt

Hare **M**ajesteit *őfelsége*
 Koningin **B**eatrix *Beatrix királynő*
 Zijne **K**oninklijke **H**oogheid *királyi felség*

- földrajzi nevek és a belőlük képzett alakok írásában (melléknévként is!)

Nederland	de Nederlandse cultuur	<i>a holland kultúra</i>
Vlaanderen	de Vlaamse schilderkunst	<i>a flamand festészet</i>
Amsterdam	een Amsterdams café	<i>egy amszterdami kocsmá</i>

- szent személyek és tárgyak esetén

God	<i>Isten</i>
de Koran	<i>a Korán</i>
het Oude Testament	<i>az Ószövetség</i>

A napok, hónapok, évszakok és az irányok neveit – a magyarhoz hasonlóan – kisbetűvel írjuk:

maandag	<i>hétfő</i>	oktober	<i>október</i>
zomer	<i>nyár</i>	het zuiden	<i>dél</i>

☐ Ha a mondat aposztróffal kezdődik, a második szót nagybetűvel írjuk:

○ 's Morgens sta ik vroeg op. *Reggelente korán kelek.*

☐ Az **ij** kettőshangzó mindkét elemét nagybetűvel írjuk:

○ het **IJ**sselmeer *IJsselmeer*
IJsjes verkopen ze hier niet. *Itt nem árulnak fagyaltot.*

Speciális jelek

Van néhány speciális jel, melyet a holland nyelvben sajátos módon használunk: ezek a tréma, a hangsúlyjel és az aposztróf.

Tréma

Trémát akkor használunk, ha egy szóban két magánhangzó áll egymás után, és jelölni szeretnénk, hogy a két magánhangzó két különböző szótaghoz tartozik, s így külön ejtjük őket. A trémát arra a magánhangzóra tesszük ki, mely már az új szótaghoz tartozik.

met zijn tweeën	<i>ketten</i>	beëindigen	<i>befejez</i>
coöperatie	<i>kooperáció</i>	België	<i>Belgium</i>
patiënt	<i>páciens</i>	poëzie	<i>költészet</i>
geïnteresseerd	<i>érelkelt</i>	reünie	<i>osztálytalálkozó</i>
ruïne	<i>rom</i>	naäpen	<i>majmol</i>

Hangsúlyjel

A hangsúlyjelet akkor tesszük ki, ha ezzel segítjük a szöveg megértését.

Mag ik een kilo appels.	<i>Egy kiló almát kérek. (= nem banánt, nem is epret)</i>
Mag ik één kilo appels en twee kilo peren.	<i>Egy kiló almát és két kiló körtét kérek.</i>
Ik ben voor Katja gekomen	<i>Katjához jöttem.</i>
Ik ben vóór Katja gekomen.	<i>Katja előtt jöttem. (= hamarabb, mint Katja)</i>

Aposztróf

Az aposztrófot az alábbi esetekben használjuk:

- az egyszerűsített szerkezeteket használó beszélt nyelv írásbeli rögzítésére

Ik ben bij m'n oma. (mijn)	<i>A nagymamámnál vagyok.</i>
Ik heb 'n nieuwe broek. (een)	<i>Új nadrágom van.</i>
'k Weet 't niet. (ik, het)	<i>Nem tudom.</i>
't Gaat wel. (het)	<i>Ez jó így.</i>
't Heeft geregend. (het)	<i>Esett az eső.</i>

- a régies, **des**-sel képzett birtokos eset rövidítésére

's morgens	(des morgens)	<i>reggelente</i>
's middags	(des middags)	<i>delente</i>

- a magánhangzóra (**a, i, o, u** vagy **y**) végződő főnevek többes számú alakjában:

schema 's	<i>sémák</i>	taxi 's	<i>taxik</i>
auto 's	<i>autók</i>	menu 's	<i>menük</i>

► Bővebben ld. **Többes számú alak képzése -s végződéssel** – 15. old.

- **-s-re**, illetve magánhangzóra végződő tulajdonnevek birtokos esetében

Frans' broek	<i>Franz nadrágja</i>	Max' huis	<i>Max háza</i>
Maria's oma	<i>Maria nagymamája</i>		

- az egy betűből vagy betűkombinációból álló szavak többes számú alakjában

twee b's	<i>kettő b (betű)</i>	wc's	<i>WC-k</i>
-----------------	-----------------------	-------------	-------------

De, het en een – A névelő

A határozatlan névelő

Az **een** határozatlan névelő alakja nem változik. A magyar *egy* határozatlan névelőhöz hasonlóan az **een** is csak egyes számú főnevek előtt állhat.

egyes szám		
hímnem, nőnem	een man, een vrouw	<i>egy férfi, egy nő</i>
semleges nem	een kind	<i>egy gyerek</i>

A **zo** és az **een** általában **zo'n**-ná olvad össze. Ennek kiejtése meg-egyezik a **zoon** (*fiúgyerek*) szó ejtésével. Figyeljünk azonban a helyesírásra!

Ik heb **zo'n** honger. *Annyira éhes vagyok.*
Dat is niet **zo'n** interessant boek. *Ez nem egy túl érdekes könyv.*

A határozott névelő

A hollandban egyes számban kétféle határozott névelő használatos: a **de**, illetve a **het**. Minden **hímnemű és nőnemű** főnév **előtt** az alakját nem változtató **de**, **semleges neműek előtt** pedig az alakját szintén nem változtató **het** határozott névelő áll. **Többes számban** mindhárom nemben a **de** névelőt használjuk.

egyes szám		
hímnem, nőnem	de man, de vrouw	<i>a férfi, a nő</i>
semlegesnem	het kind	<i>a gyerek</i>
többes szám		
hímnem, nőnem	de mannen, de vrouwen	<i>a férfiak, a nők</i>
semlegesnem	de kinderen	<i>a gyerekek</i>

Bár a szavak nyelvtani neme többnyire megegyezik a biológiai nemükkel, célszerű az új szavakkal együtt mindig rögtön megtanulni a névelőket is:

de auto	<i>az autó</i>	de radio	<i>a rádió</i>
----------------	----------------	-----------------	----------------

► Ld. Függelék – **Soms is het anders dan je denkt** – 95. old.

A het névelővel álló szavak mindig semleges neműek.

Azt, hogy egy **de névelővel álló szó hímnemű vagy nőnemű-e, nehezebb első ránézésre megállapítani**, mert a különbséget a holland nyelvterület nagy részén már egyáltalán nem is érzékelik. A nyelvtani nem azonban igen fontos a személyes névmások vagy a birtokos névmások használatakor.

Hivatalos szövegekben ügyelni kell a megfelelő nem használatára. Ha kétségünk támad egy szó nemét illetően, legjobb, ha utánanézzünk egy szótárban:

De commissie heeft **haar** *A bizottság befejezte feladatát.*
werkzaamheden beëindigd.

► A **hij/hem, zij/haar** névmásokról bővebben ld. **A személyes névmás** fejezetet – 36. old.

► A **zijn, haar** névmásokról bővebben ld. **A birtokos névmás** fejezetet – 40. old.

3

Vogels, bloemen, kinderen – A főnév

Többes szám

Mint ahogy már korábban említettük, a határozott névelő többes számú alakja nemtől függetlenül a **de**:

de leraar	<i>a tanár</i>	de leraren	<i>a tanárok</i>
-----------	----------------	-------------------	------------------

Többes számú alak képzése -en végződéssel

A legtöbb főnév az **-en** végződéssel képi többes számú alakját. Ezzel a végződéssel a főnév egy új szótagot kap, ezért figyelembe kell vennünk a már említett helyesírási szabályokat, pl.:

de zonnebril	<i>a napszemüveg</i>	zonnebrillen	<i>napszemüvegek</i>
de maan	<i>a hold</i>	manen	<i>holdak</i>
de man	<i>a férfi</i>	mannen	<i>férfiak</i>

f → v

de neef	<i>unokaöcs</i>	neven	<i>unokaöcsök</i>
de dief	<i>tolvaj</i>	dieven	<i>tolvajok</i>

s → z

de prijs	<i>ár</i>	prijzen	<i>árak</i>
het huis	<i>ház</i>	huizen	<i>házak</i>

Az **m**, **n** és **r** után is megfigyelhető az **s/z** hangváltás:

s → z

de laars	<i>csizma</i>	laarzen	<i>csizmák</i>
de hals	<i>nyak</i>	halzen	<i>nyakak</i>

☐ Van néhány kivétel, melyeknél a zöngétlen **s** és **f** megmarad, például az alábbi szavakban:

de dans	<i>tánc</i>	dansen	<i>táncok</i>
de eis	<i>követelés</i>	eisen	<i>követelések</i>
de kaars	<i>gyertya</i>	kaarsen	<i>gyertyák</i>
de kans	<i>esély</i>	kansen	<i>esélyek</i>
de kers	<i>cseresznye</i>	kersen	<i>cseresznyék</i>

de koers	<i>kurzus</i>	koersen	<i>kurzusok</i>
de kous	<i>zokni</i>	kousen	<i>zoknik</i>
de mens	<i>ember</i>	mensen	<i>emberek</i>
de pols	<i>pulzus, csukló</i>	polsen	<i>pulzusok, csuklók</i>
de prins	<i>herceg</i>	prinsen	<i>hercegek</i>
de wens	<i>kívánság</i>	wensen	<i>kívánságok</i>

- ugyanígy a **-graaf** és a **-soof** végű idegen eredetű szavakban:

de paragraaf	<i>paragrafus</i>	paragrafen	<i>paragrafusok</i>
de filosoof	<i>filozófus</i>	filosofen	<i>filozófusok</i>

Néhány főnévben az egyes számban rövid magánhangzó az **-en** végződéssel képzett többes számú alakban hosszúvá változik:

rövid magánhangzó		hosszú magánhangzó	
het bad	<i>fürdőszoba</i>	baden	<i>fürdőszobák</i>
het bedrag	<i>összeg</i>	bedragen	<i>összegek</i>
de dag	<i>nap</i>	dagen	<i>napok</i>
het dak	<i>tető</i>	daken	<i>tetők</i>
het gat	<i>lyuk</i>	gaten	<i>lyukak</i>
het glas	<i>pohár</i>	glazen	<i>poharak</i>
het graf	<i>sír</i>	graven	<i>sírok</i>
het pad	<i>ösvény</i>	paden	<i>ösvények</i>
het verdrag	<i>szerződés</i>	verdragen	<i>szerződések</i>
het verslag	<i>beszámoló</i>	verslagen	<i>beszámolók</i>
het bevel	<i>parancs</i>	bevelen	<i>parancsok</i>
het spel	<i>játék</i>	spelen	<i>játékok</i>
de weg	<i>út</i>	wegen	<i>utak</i>
de oorlog	<i>háború</i>	oorlogen	<i>háborúk</i>
het slot	<i>kastély</i>	sloten	<i>kastélyok</i>

Megváltozik továbbá a szó belsejében található magánhangzó is, például az alábbi szavakban:

de stad	<i>város</i>	steden	<i>városok</i>
het lid	<i>végtag</i>	leden	<i>végtagok</i>
het schip	<i>hajó</i>	schepen	<i>hajók</i>

- és a **-heid** végű szavakban:

de bijzonderheid	<i>különlegesség</i>	bijzonder heden	<i>különlegességek</i>
-------------------------	----------------------	------------------------	------------------------

Ha a főnév **-ee-re vagy hangsúlytalan -ie-re végződik**, trémát használunk:

het idee	<i>ötlet</i>	ideeën	<i>ötletek</i>
de kopie	<i>másolat</i>	kopieën	<i>másolatok</i>

A hangsúlytalan **-ie-re** végződő főnevek többes számú alakjukat általában **-s** végződéssel képzik.

Ahhoz, hogy megtudhassuk, egy szó melyik szótagja hangsúlyos, szótárt kell segítségül hívnunk.

Az **-en** végződéssel a főnév új szótagot kap, melyet ki kell ejtenünk. Az **e-t** nem szabad elharapni, az **n-t** azonban a holland nyelvterület nagy részén nem ejtik ki.

Többes számú alak képzése **-s** végződéssel

Az alábbi főnevek **-s végződéssel** képzik többes számú alakjukat:

- a két vagy több szótagú, hangsúlytalan **-el, -em, -en, -er, -erd, -aar, -aard** végű főnevek, illetve a kicsinyítő képzős alakok

de tafel	<i>asztal</i>	tafels	<i>asztalok</i>
het modem	<i>modem</i>	modems	<i>modemek</i>
de jongen	<i>fiú</i>	jongens	<i>fiúk</i>
de vader	<i>apa</i>	vaders	<i>apák</i>
de dikkerd	<i>kövér (fn)</i>	dikkerds	<i>kövérek</i>
de redenaar	<i>szónok</i>	redenaars	<i>szónokok</i>
de rijkaard	<i>gazdag (fn)</i>	rijkaards	<i>gazdagok (fn)</i>

- a legtöbb idegen eredetű szó, melyek mássalhangzóra végződnek, és eredeti alakjukban is **-s** végződéssel képzik többes számú alakjukat

de film	<i>film</i>	films	<i>filmek</i>
de computer	<i>számítógép</i>	computers	<i>számítógépek</i>
de roman	<i>regény</i>	romans	<i>regények</i>